

PRIVREDNA
KOMORA
SRBIJE

CEVES

CENTAR ZA VISOKE
EKONOMSKE STUDIJE

CENTER FOR ADVANCED
ECONOMIC STUDIES

ENERGETIKA

SEKTORSKI PREGLED NOVEMBAR 2016.

U FOKUSU

Zemlje članice OPEK-a prvi put posle osam godina postigle dogovor o smanjenju proizvodnje nafte, koji će važiti od početka 2017. godine.

Na sastanku u Beču, zemlje članice OPEK-a su se dogovorile da se proizvodnja smanji za 1,2 mb/d i da se održava na nivou od 32,5 mb/d u prvih šest meseci 2017. godine.

Prethodno pomenuti sporazum predstavlja preokret u politici Saudijske Arabije

Ova zemlja je pre dve godine pokušala da istisne sa tržišta SAD i ostale igrače koji ostvaruju visoke troškove proizvodnje, tako što je naglo podigla ponudu nafte koja je oborila cenu. Na sastanku u Beču je dogovoreno da će Saudijska Arabija smanjiti proizvodnju za 500.000 b/d, dok će Kuvajt, Ujedinjeni Arapski Emirati i Katar smanjiti proizvodnju za 300.000 b/d.

Iranu dozvoljeno zamrzavanje bez smanjenja, dok je Irak pristao da smanji svoju proizvodnju

Iran koji se početkom godine vratio na međunarodno tržište nafte, nakon ublažavanja sankcija, dobio je privilegiju koja podrazumeva samo zamrzavanje proizvodnje na sadašnjem nivou od 3,8 mb/d, bez smanjenja. Sa druge strane, Irak, za koji se sumnjalo da će pristati na ikakve dogovore, ipak se saglasio sa smanjenjem svoje proizvodnje nafte za 200.000 b/d

Nigerija i Libija izuzete iz dogovora

zemlje koje su najveći proizvođači nafte na afričkom kontinentu, izuzete su iz dogovora o raspodeli količine za koju svaka zemlja treba da smanji proizvodnju, zbog političkih i socijalnih nemira sa kojima se suočavaju ove godine.

Na sastanku u Beču učestvovala i Rusija

najveći proizvođač nafte izvan OPEK-a, Rusija, takođe se solidarizovala sa zemljama naftnog kartela u smanjenju proizvodnje. Zapravo, zemlje van OPEK-a, koje su podržale smanjenje proizvodnje, smanjiće proizvodnju za 600.000 b/d, od čega Rusija 300.000 b/d.

I pored dogovora o smanjenju proizvodnje i pozitivne reakcije cene nafte, neizvesnost na naftnom tržištu i dalje prisutna

U prilog nesigurnosti ide rastući broj bušotina nafte u SAD. Osim toga, očekuje se da će sve zemlje potpisnice sporazuma o smanjenju proizvodnje povećavati svoju proizvodnju do januara, tako da će efekat ukupnog smanjenja od naredne godine biti izuzetno mali.

Osim toga, Norveška ne pristaje na smanjenje

Najveći proizvođač nafte u Zapadnoj Evropi odbija da smanji proizvodnju i ujedno najavljuje veće investicije u ovaj sektor. S obzirom da naftni sektor Norveške opada već treću godinu za redom, ova zemlja u dogovoru OPEK-a vidi prostor za investicije i oporavak.

Odobrenje Vlade Kanade za otvaranje dva nova cevovoda

Otvaranjem novih cevovoda, izvoz Kanade iz pokrajine Alberta će se povećati za oko 1 mb/d.

Smanjenje proizvodnje za Saudijsku Arabiju ne dolazi u najboljem trenutku

Naime, ova zemlja se od polovine godine nalazi u recesiji. Odluka mladog princa Saudijske Arabije o sprovođenju Vizije 2030 možda nije loša ideja, ali dolazi u pogrešnom trenutku. Osim što je cena nafte tokom cele godine bila blizu istorijskog minimuma i što je to uticalo na budžet zemlje, kriza se odrazila i na stanovništvo kroz otpuštanja i smanjenja plata u javnom sektoru, što je negativno uticalo na potrošnju stanovništva.

Francuski Total dobar primer kako kompanija treba da se ponaša tokom kriznih godina

Tokom godina krize, francuski Total je štedeo više od ostalih kompanija i sada je dobio titulu prve zapadnoevropske kompanije koja se posle ukidanja sankcija u Iranu vraća na to tržište. Total će ulagati u proširenje gasnih polja u južnom delu Irana.

GLOBALNO TRŽIŠTE

- S obzirom na višak ponude nad tražnjom koji postoji već duže vreme, zalihe sirove nafte se u 2016. godini nalaze na rekordnom nivou. Iako nivo zaliha u prethodnim mesecima beleži trend pada, svetske zalihe nafte su i dalje iznad svog petogodišnjeg proseka.
- Cena energenata u novembru mesecu ostaju stabilne u odnosu na prethodni mesec. Stabilnosti cene je pre svega doprinela stabilna cena gasa i rast cene uglja, dok je taj rast usporen blagim padom cene nafte.
- Cena nafte u novembru blago je opala zbog neizvesnosti tržišta oko dogovora o smanjenju proizvodnje koji se iščekivao krajem novembra. Dodatno na smanjenje cene uticala je izjava Saudijskog ministra za naftu, da do dogovora neće doći. Međutim, na sastanku zemlja bogatih naftom u Beču postignut je dogovor o zamrzavanju proizvodnje, te je cena skočila i početkom decembra se nalazila na nivou od 53\$, što je najviša cena u poslednjih godinu dana.
- Privrede najvećih svetskih proizvođača u OPEK-u podležu fiskalnim reformama i zaduživanju zbog finansijske nestabilnosti usled niskih cena energenata. Pojedine ekonomije menjaju svoju razvojnu paradigmu, podržavajući rast privatnog sektora. Međutim, ono što će najviše uticati na budžete najvećih proizvođača jeste implikacija dogovora o smanjenju proizvodnje u Beču.
- Dok određeni broj evropskih kompanija širi svoje poslovanje na tržište Bliskog Istoka, jedna od najvećih kompanija u Evropi, ruski Rosneft beleži loše ekonomske performanse i podvrgnut je privatizaciji. Što se tiče drugih velikih igrača, i dalje je aktuelna inicijalna javna ponuda (IPO) najveće kompanije u sektoru energetike – Saudi Aramco. Još nije izvesno kada će se realizovati, ali će to zasigurno biti najveći IPO u ovom sektoru. Čelnici kompanije tvrde da će to biti najtransparentnija nacionalna naftna kompanija koja ikada listirana na berzi.
- Očekuje se da će tražnja za naftom stabilno rasti u narednom periodu, što će smanjiti višak ponude nad tražnjom. Uzrok ovakvog očekivanja je rast globalne ekonomske aktivnosti u narednoj godini u odnosu na tekuću godinu.
- Ponudu nafte je teže predvideti, prvenstveno zbog geopolitičke situacije na Bliskom Istoku koja onemogućuje predviđanje proizvodnje zemalja bogatih naftom. Iako su se na sastanku u Beču zemlje bogate naftom dogovorile da će smanjiti proizvodnju početkom 2017. godine, odmah nakon dogovora sve zemlje su povećale svoju proizvodnju. Ovaj potez je verovatno povučen kako bi smanjenje od januara imalo blaže posledica na najveće igrače. Međutim, postavlja se pitanje, da li će smanjenje početkom 2017. godine imati efekta ukoliko proizvodnja nastavi da se povećava i u decembru.

DOMAĆE TRŽIŠTE

- Spoljnotrgovinski bilans nafte i naftnih derivata beleži kontinuirani deficit od početka 2016. godine. Međutim, deficit je smanjen u odnosu na prethodnu godinu usled efekta preliivanja niskih cena na domaće tržište.
- Spoljnotrgovinski deficit gasa skoro je prepolovljen od početka godine.
- Spoljnotrgovinski deficit uglja je smanjen u tekućoj godini usled stabilizacije tržišta nakon poplava.

www.pks.rs